

Svårt med frihet och historia - utrikeskommentar för CITY 050516

President Bush hade svårt att få in växeln när president Putin erbjöd sin amerikanske kollega förarplatsen i en nyrenoverad Volga 56 under en mötespaus i samband med den ryska 60-årsfirandet av segern i andra världskriget. De gamla supermakterna sitter gärna i samma bil. Men de har svårt att komma framåt.

De avgörande sovjetiska insatserna för segern över nazismen fick länge det demokratiska Europa att inte ta Stalins och kommunismens brott på tillräckligt allvar. Men efter Sovjetkommunismens fall och särskilt utvidgningen av Nato och EU finns många europeiska stater som mer vill påminna om Sovjets brott och frihetsinskränkningar under kalla kriget. För Putin var det en triumf att få så många ledare i världen till Moskva för att fira segern. Men samtidigt blev festligheterna en skrämmande påminnelse att Ryssland, snart ensamt, inte riktigt demokratiserats och förändrats i sin syn på den närmaste historien. Putin har allt svårare att dölja att han ser världen efter 1991 mer som ett nödvändigt ont än som en befrielse.

President Bush klarade den diplomatiska balansgången skickligt under sina Europadagar genom att börja och sluta sitt besök i Lettland respektive Georgien. Stödet från USA och EU till demokratisering och självständighet i alltför många av de forna sovjetiska delrepublikerna väcker växande missnöje i Moskva men måste fortsätta och ytterligare stärkas.

När Bush däremot tror eller säger sig se samma obetvingliga frihetsväg brusa fram genom både Irak och Ukraina, har han fel. Demokratisering och frihet kan inte med våld frammanas utifrån. Det gick att störta Saddam Hussein men inte att skapa stabilitet i Irak. Självordsbombarna, terroristerna och resterna av den gamla sunnitiska makten i Irak utgör ingen nationell befrielseerörelse. Men de kan som de nu återigen visar med förskräckande effektivitet skapa död och fruktansvärd förödelse för strategiskt utvalda grupper.

För 30 år sedan förlorade USA Vietnamkriget. Men för den skull upphörde inte USA som supermakt. Den militära lärdomen blev att USA skulle undvika markstridskrafter i krigsföretag och att bara engagera sig militärt med klara mål och en fastlagd strategi för hur man ska avsluta ett krig. Härom är i dag minnet kort i Washington.

ANDERS MELLBOURN